

УДК 338.2:658/796.075

Коляда Є.В.

здобувач другого (магістерського) рівня в. о. Харківська державна академія фізичної культури

РОЗВИТОК СПОРТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМ

Анотація. Розглянуто сучасний стан спортивної індустрії України, вплив державних реформ на її розвиток та перспективи вдосконалення державної політики в цій сфері. Аналізуються ключові напрямки реформ, зокрема фінансування, модернізація інфраструктури, цифровізація та адаптивний спорт. Запропоновано обґрунтовані заходи для підвищення ефективності реформ та подальшого розвитку спортивної індустрії України.

Ключові слова: спортивна індустрія, державна політика, реформи, фінансування, інновації.

Abstract. This paper examines the current state of the sports industry in Ukraine, the impact of state reforms on its development, and the prospects for improving state policy in this sector. The key areas of reforms are analyzed, including financing, infrastructure modernization, digitalization, and adaptive sports. Reasoned measures are proposed to enhance the effectiveness of reforms and further develop Ukraine's sports industry.

Key words: sports industry, state policy, reforms, financing, innovations.

Вступ. Спортивна індустрія відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку держави, сприяючи зміцненню здоров'я населення, економічному зростанню та формуванню міжнародного іміджу країни. В умовах сучасних викликів, зокрема війни, державна політика у сфері спорту набуває особливого значення. Реформи, спрямовані на відновлення спортивної інфраструктури, залучення інвестицій та популяризацію фізичної активності, безпосередньо впливають на конкурентоспроможність галузі та рівень фізичної активності населення. Аналіз ефективності таких реформ дозволяє визначити ключові чинники успіху та напрями подальшого вдосконалення.

Метою дослідження є оцінка ефективності державних реформ у сфері спорту та їхнього впливу на розвиток спортивної індустрії з

урахуванням соціально-економічних та управлінських аспектів.

Результати дослідження та їх обговорення. Спортивна індустрія є складовою частиною національної економіки, що охоплює різноманітні сфери діяльності, пов'язані з виробництвом, розповсюдженням і споживанням спортивних товарів і послуг. Вона включає професійний та аматорський спорт, виробництво спортивного обладнання, будівництво та обслуговування спортивних об'єктів, організацію спортивних заходів, а також спортивний маркетинг і медіа [2, 5].

Сучасна спортивна індустрія розширюється за рахунок нових напрямів, таких як електронний спорт, фітнес-технології та інноваційні форми фізичної активності. Це сприяє її доступності для різних соціальних груп та економічному розвитку. Розвиток спортивної індустрії потребує комплексного підходу, який включає державну підтримку, залучення приватних інвестицій, розвиток інфраструктури та популяризацію спорту серед населення [7]. Такий підхід створює сприятливі умови для зростання галузі та підвищення її внеску в економіку країни.

Аналіз державного управління у сфері спорту свідчить, що ключовими напрямками політики є: розвиток масового спорту, підготовка спортсменів високого рівня, будівництво та модернізація спортивної інфраструктури, міжнародне співробітництво, освітні програми та підвищення кваліфікації тренерів [1, 3, 4].

Останні реформи у сфері фізичної культури та спорту в Україні включають розвиток інфраструктури, впровадження цифрових технологій та розширення підтримки різних категорій населення. Ключовим нормативним актом є Закон України «Про фізичну культуру і спорт», який визначає правові та організаційні засади функціонування галузі. До початку війни бюджет на підтримку фізичної культури і спорту складав близько 1,5 млрд гривень. У 2022 році обсяг фінансування з місцевих бюджетів зріс на 50%, перевищивши 3,5 млрд гривень, частина з яких була спрямована на відновлення інфраструктури після воєнних руйнувань.

Війна суттєво вплинула на фінансування сфери спорту, що зумовило необхідність адаптації політики до нових реалій. У державному бюджеті на 2023 рік було передбачено 3,9 млрд грн на розвиток фізичної культури та спорту, у 2024 році видатки на цю сферу зросли до 7,5 млрд грн. Проте у 2025 році фінансування було скорочене до 5,7 млрд грн, що зумовлено необхідністю перерозподілу бюджетних ресурсів на оборонні та гуманітарні потреби. [8, 9, 10] Основна частина коштів спрямовується на підготовку національних збірних команд до міжнародних змагань, розвиток спортивної інфраструктури, підтримку осіб з інвалідністю та популяризацію масового спорту. Водночас залишається актуальним

питання забезпечення прозорості розподілу коштів і належного державного контролю.

Розвиток масового спорту включає створення умов для залучення широких верств населення до фізичної культури та спорту, а також популяризацію здорового способу життя [6]. Підготовка спортсменів високого рівня передбачає формування спортивних резервів і підтримку олімпійських та неолімпійських видів спорту. Будівництво та модернізація спортивної інфраструктури охоплює зведення нових спортивних об'єктів і реконструкцію наявних. Міжнародне співробітництво сприяє розвитку спорту через участь у міжнародних спортивних організаціях, проведення міжнародних змагань та обмін досвідом з іншими країнами. Освітні програми та підвищення кваліфікації тренерів забезпечують впровадження сучасних методик навчання та підготовки кадрів.

Цифровізація спортивної сфери є важливою складовою реформ. Запроваджено електронні системи моніторингу тренувального процесу, реєстри спортсменів та тренерів, а також дистанційне навчання, що є особливо актуальним в умовах війни. Законодавчі ініціативи у цій сфері передбачають створення електронних реєстрів спортсменів і тренерів, запровадження цифрових платформ для моніторингу тренувальних процесів та використання аналітичних систем для оцінки ефективності підготовки спортсменів. У воєнний період такі технології стали необхідністю, оскільки забезпечували можливість дистанційного проведення тренувань та підтримання комунікації між тренерами і спортсменами. До 2022 року було впроваджено понад 150 цифрових інструментів, які сприяли збереженню безперервності спортивного процесу.

Розвиток спортивних технологій також набуває актуальності. З 2021 року відбувається стрімке зростання використання носимих пристроїв для моніторингу стану спортсменів (наприклад, WHOOP 4.0), AR-тренувань (Peloton, Zwift), біомеханічних датчиків (NOAH) та штучного інтелекту для прогнозування травматизму (Zone7). У 2023 році технології аналізу ДНК почали застосовуватись для персоналізації тренувальних програм, а в 2024-2025 роках розвиваються VR-симулятори, нанотехнологічний спортивний одяг та методи генної інженерії, що ставлять нові виклики у сфері антидопінгового контролю.

Окрему увагу приділено адаптації спортивної політики до потреб осіб з інвалідністю. Законодавчі ініціативи після 2020 року сприяли збільшенню фінансування програм для людей з інвалідністю на 40%, досягнувши 150 млн грн у 2021 році. Особливо важливим аспектом стало врахування потреб ветеранів та осіб, які зазнали поранень під час війни, у

розвитку адаптивного спорту [10]. Водночас існує необхідність подальшого розширення інфраструктури та підготовки спеціалізованих тренерів, особливо в малих містах і сільській місцевості, де спостерігається нестача відповідних ресурсів.

Стратегія розвитку фізичної культури та спорту в Україні передбачає подальше збільшення бюджетного фінансування та відновлення спортивних об'єктів, пошкоджених унаслідок воєнних дій. Зокрема, у 2023-2025 роках продовжується реалізація «Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури та спорту на період до 2029 року», що створює можливості впровадження інноваційних тренувальних методик і розвиток спортивної інфраструктури в громадах.

Висновки. Згідно з результатами дослідження, реформи у сфері фізичної культури та спорту в Україні значно вплинули на розвиток спортивної індустрії, сприяючи збільшенню фінансування, модернізації інфраструктури та підвищенню рівня спортивних досягнень. До початку війни ключовими реформами були розвиток масового спорту, підготовка спортсменів високого рівня, створення інноваційної спортивної інфраструктури та впровадження цифрових технологій. Важливу роль у цьому процесі відіграли зміни до нормативно-правової бази, та численні ініціативи, спрямовані на цифровізацію спортивного сектору.

Однак війна внесла значні корективи в реалізацію цих реформ, зокрема спричинила зменшення фінансування та перенаправлення ресурсів на гуманітарні потреби. Незважаючи на ці труднощі, вдалося збільшити фінансування на відновлення спортивної інфраструктури та підтримку спортсменів, включаючи осіб з інвалідністю.

З огляду на стрімкий розвиток спортивних технологій і цифрових платформ, реформи у сфері фізичної культури та спорту продовжують адаптуватися до нових умов. Оцінка ефективності використання державних коштів показала позитивні результати, однак для забезпечення стійкого розвитку необхідне подальше вдосконалення механізмів управління та підвищення прозорості розподілу фінансових ресурсів. У майбутньому важливо продовжувати реформи в напрямку розвитку адаптивного спорту, забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, незалежно від їхніх фізичних можливостей, а також поглиблювати інтеграцію сучасних технологій для підвищення ефективності спортивної діяльності в країні.

Список використаних джерел

1. Аніканов І. В. Нормативно-правове регулювання розвитку системи спортивних клубів. *Olympicus*. 2023. №2. С. 6. DOI: <https://doi.org/10.24195/olympicus/2023-2-1>.

2. Білогур В., Сивохоп Е., Карабанов Є. Нова парадигма розвитку спортивної індустрії в умовах цифровізації (на прикладі досвіду високорозвинених країн світу). *Humanities Studies*. 2023. №16(93). С. 93–100.
3. Заборовський В. В., Манзюк В. В. Міжнародно-правові стандарти щодо боротьби з допінгом у професійному спорті. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 76, ч. 2. С. 220–226. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.76.2.35>.
4. Штулер І. Ю. Особливості розвитку спортивної індустрії в умовах євроінтеграційного вектору України. *Економічний вісник*. 2021. №9. С. 24–28.
5. Leonov Y. Modern paradigm of sports policy as ideology of healthy society // *Three Seas Economic Journal*. 2020. Vol. 1, No. 4. P. 102–108. URL: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2020-4-15> (дата звернення: 23.02.2025).
6. Leonov Yaroslav et al. Creative mechanisms of managing organizational development in uncertainty. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*. 2024. Vol. 15, No. 4. P. 849–863. ISSN 2068-7710. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/tpref/article/view/8678> (дата звернення: 23.02.2025).
7. Про державний бюджет України на 2025 рік: Закон України. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t244059?an=114&q=спорт&is_no_morph=false&lang=ua¶gr_mode=true (дата звернення: 23.02.2025).
8. Про фізичну культуру і спорт: Закон України №3808–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 23.02.2025).
9. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2029 року: проект розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://mms.gov.ua/npas/proekt-rozporiadzhennia-kabinetu-ministriv-ukrainy-pro-skhvalennia-kontseptsii-derzhavnoi-tsilovoi-sotsialnoi-prohramy-rozvytku-fizychnoi-kultury-i-sportu-na-period-do-2029-roku> (дата звернення: 23.02.2025).
10. Міністерство молоді та спорту України. Верховна Рада України підтримала законопроект щодо адаптивного спорту. 2023. URL: <https://mms.gov.ua/news/verkhovna-rada-ukrainy-pidtrymala-zakonoproiekt-9485-shchodo-adaptyvnoho-sportu-v-pershomu-chytanni> (дата звернення: 23.02.2025).